

Exam. Code : 121201

Subject Code : 502103

B.A./B.Sc. 1st Semester (Batch 2025-28/29) (CBGS)

ECONOMICS (Micro Economics)

Time Allowed—3 Hours]

[Maximum Marks—100

Note :— Attempt **FIVE** questions in all, selecting at least **ONE** question from each section. The fifth question may be attempted from any section. All questions carry equal marks.

SECTION—A

1. (a) Discuss nature and scope of Micro economics.
(b) What is meant by supply? Which factors do influence supply?
2. What is an Indifference Curve? Discuss consumer equilibrium with the help of Indifference Curve analysis.

SECTION—B

3. Explain the concept of returns to scale. Explain the law of diminishing returns to scale. Why is it widely applicable to agriculture?
4. What is meant by total revenue, average revenue and marginal revenue? Explain shapes of AR and MR under various market situations.

SECTION—C

5. What is perfect competition? Explain the importance of time element in determination of price under perfect competition.

6. (a) Explain the equilibrium of firm under monopoly in the short run.
- (b) What is meant by monopolistic competition? Discuss its assumptions.

SECTION—D

7. Critically examine the modern theory of rent.
8. (a) Explain briefly loanable funds theory of interest.
- (b) Explain Knight's uncertainty theory of profit. What objections are raised against it?

(Punjabi Version)

ਨੋਟ :— ਹਰੇਕ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪੰਜਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਬਰਾਬਰ ਹਨ।

ਭਾਗ—ੳ

1. (ੳ) ਸੂਖਮ ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
(ਅ) ਸਪਲਾਈ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਸਪਲਾਈ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਕਾਰਕ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ?
2. ਇੱਕ ਉਦਾਸੀਨਤਾ ਵਕਰ ਕੀ ਹੈ ? ਉਦਾਸੀਨਤਾ ਵਕਰ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਖਪਤਕਾਰ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—ਅ

3. ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਇਹ ਖੇਤੀਬਾੜੀ 'ਤੇ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਉਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ?

4. ਕੁੱਲ ਮਾਲੀਆ, ਔਸਤ ਮਾਲੀਆ, ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਮਾਲੀਆ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਜ਼ਾਰ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ AR ਅਤੇ MR ਦੇ ਰੂਪਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—ੲ

5. ਸੰਪੂਰਨ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀ ਹੈ ? ਸੰਪੂਰਨ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਮਤ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ ਤੱਤ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
6. (ੳ) ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ ਫਰਮ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
(ਅ) ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ? ਇਸ ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—ਸ

7. ਆਧੁਨਿਕ ਲਗਾਨ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰੋ।
8. (ੳ) ਵਿਆਜ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਯੋਗ ਫੰਡ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
(ਅ) Knight ਦੇ ਲਾਭ ਦੇ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਇਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਹੜੀਆਂ ਅਪੱਤੀਆਂ ਉਠਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ?

(Hindi Version)

ਨੋਟ :- ਪ੍ਰत्यੇਕ भाग में से कम से कम एक प्रश्न का चयन करते हुए, कुल पाँच प्रश्न करें। पाँचवा प्रश्न किसी भी भाग में से किया जा सकता है। सभी प्रश्नों के समान अंक हैं।

भाग—क

1. (क) सूक्ष्म अर्थशास्त्र की प्रकृति और क्षेत्र पर चर्चा कीजिए।
(ख) आपूर्ति से क्या तात्पर्य है? आपूर्ति को कौन से कारक प्रभावित करते हैं?
2. अनधिमान वक्र क्या है? अनधिमान वक्र विश्लेषण की सहायता से उपभोक्ता संतुलन पर चर्चा कीजिए।

भाग—ख

3. पैमाने पर प्रतिफल की अवधारणा की व्याख्या कीजिए। पैमाने पर घटते प्रतिफल के नियम की व्याख्या कीजिए। यह कृषि पर व्यापक रूप से क्यों लागू होता है?
4. कुल राजस्व, औसत राजस्व और सीमांत राजस्व से क्या तात्पर्य है? विभिन्न बाजार स्थितियों में औसत लागत और सीमांत लागत के स्वरूपों की व्याख्या कीजिए।

भाग—ग

5. पूर्ण प्रतियोगिता क्या है? पूर्ण प्रतियोगिता के अंतर्गत मूल्य निर्धारण में समय तत्व के महत्व की व्याख्या कीजिए।
6. (क) अल्पावधि में एकाधिकार के अंतर्गत फर्म के संतुलन की व्याख्या कीजिए।
(ख) एकाधिकार प्रतियोगिता से क्या अभिप्राय है? इसकी मान्यताओं की चर्चा कीजिए।

भाग—घ

7. आधुनिक लगान सिद्धांत का समालोचनात्मक परीक्षण कीजिए।
8. (क) ब्याज के उधार योग्य निधि सिद्धांत की संक्षेप में व्याख्या कीजिए।
(ख) नाइट के लाभ की अनिश्चितता सिद्धांत की व्याख्या कीजिए। इसके विरुद्ध क्या आपत्तियाँ उठाई जाती हैं?

Exam. Code : 121201
Subject Code : 502090

B.A./B.Sc. 1st Semester (Batch 2025-28/29) (CBGS)

PUNJABI (Compulsory)–I

Time Allowed—3 Hours]

[Maximum Marks—100

ਨੋਟ :— ਹਰੇਕ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ **ਇੱਕ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕੁੱਲ **ਪੰਜ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪੰਜਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਬਰਾਬਰ ਹਨ।

ਭਾਗ—ੳ

1. ਡਾ. ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੀਵਨ ਤੇ ਰਚਨਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
2. ‘ਇਛਾਬਲ ਤੇ ਡੂੰਘੀਆਂ ਸ਼ਾਮਾਂ’ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਲਿਖੋ।

ਭਾਗ—ਅ

3. ‘ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ’ ਸੰਬੰਧੀ ਲੇਖ ਵਿਚਲੇ ਨਾਇਕ ਬਿੰਬ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖੋ।
4. ‘ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਰਾਜ ਕਪੂਰ’ ਲੇਖ ਦਾ ਸਾਰ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—ੲ

5. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ **ਇੱਕ** ’ਤੇ ਪੈਰਾ ਰਚਨਾ ਕਰੋ :
 1. ਭਾਰਤੀ ਜਾਤ-ਪਾਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧ
 2. ਮਾਤ-ਭਾਸ਼ਾ
 3. ਆਧੁਨਿਕ ਸੰਚਾਰ ਮਾਧਿਅਮਾਂ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ।

ਹੋਣਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦੁਆਰਾ ਅਜੇ ਆਖਰੀ ਸੱਚ ਲਈ ਖੋਜ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸੱਚ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਨਵੇਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੜਤਾਲ ਤੋਂ ਬਾਦ ਜੇ ਜਚ ਜਾਣ ਤਾਂ ਅਪਣਾਅ ਲੈਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਾਣ ਦਾ ਬਣਨ ਲਈ ਮਨੁੱਖਤਾ ਪੱਖੀ ਨਵੀਨ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨਾ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

1. ਪੈਰ੍ਹੇ ਦਾ ਢੁੱਕਵਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ?
2. ਮਨੁੱਖੀ ਦਾ ਕੀ ਰਾਜ ਹੈ ?
3. ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਸੋਚ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਅਤੇ ਅੰਧ-ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਬੰਦੇ ਵਿਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ?
4. ਪਖੰਡੀ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ?
5. ਮਨੁੱਖ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਢੰਗਾਂ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ?

ਭਾਗ—ਸ

7. ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਉਪ-ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਤਰ-ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਉਪਭਾਸ਼ਾ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣ-ਪਹਿਚਾਣ ਕਰਵਾਓ।
8. ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਦੂਜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਜੋਂ ਅਧਿਆਪਨ ਦੀ ਸਮਕਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਇਸਦੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

Exam. Code : 121201

Subject Code : 502113

B.A./B.Sc. 1st Semester (Batch 2025-28/29) (CBGS)

MATHEMATICS

(Algebra)

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—100

Note :— Attempt **FIVE** questions in all, selecting at least **ONE** question from each section. The fifth question may be attempted from any section. All questions carry equal marks.

SECTION—A

1. (a) Find the conditions on h and k so that the rank

of the matrix $\begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & h-2 & 2 \\ 0 & k-1 & h+2 \\ 0 & 0 & 3 \end{bmatrix}$ is less than 3.

Under each condition, find the rank of the matrix.

10

- (b) Find the non-singular matrices P and Q such that PAQ is in the normal form, where

$$A = \begin{bmatrix} 1 & 1 & 1 \\ 1 & -1 & -1 \\ 3 & 1 & 1 \end{bmatrix}.$$

10

2. (a) Investigate for what values of λ, μ the simultaneous equations

$$x + y + z = 6$$

$$x + 2y + 3z = 10$$

$$x + 2y + \lambda z = \mu$$

have:

- (i) No solution.
 - (ii) A unique solution.
 - (iii) An infinite number of solutions. 10
- (b) Solve the following system of equations

$$4x + 5y + 6z = 0,$$

$$5x + 6y + 7z = 0,$$

$$7x + 8y + 9z = 0. \quad 10$$

SECTION—B

3. (a) Show that every square matrix is uniquely expressible as the sum of a Hermitian matrix and a Skew-Hermitian matrix. 10
- (b) Find the eigenvalues and corresponding

eigenvectors for the matrix $\begin{bmatrix} 2 & 2 & 1 \\ 1 & 3 & 1 \\ 1 & 2 & 2 \end{bmatrix}$. 10

4. (a) State Cayley-Hamilton Theorem and verify it for

the matrix $\begin{bmatrix} 2 & -1 & 1 \\ -1 & 2 & -1 \\ 1 & -1 & 2 \end{bmatrix}$. 10

- (b) Using Cayley-Hamilton Theorem find A^6 if

$A = \begin{bmatrix} 2 & 1 \\ 5 & -2 \end{bmatrix}$. 10

SECTION—C

5. (a) Define a quadratic form. Reduce the quadratic form

$Q(x, y, z) = 3x^2 + 3y^2 + 3z^2 + 2xy - 2yz - 2zx$
to its canonical form by an orthogonal transformation and find its rank, index, and signature. 10

- (b) Find the nature (definite, semi-definite, or indefinite) of the quadratic form

$Q(x, y, z) = 2x^2 + 2y^2 + 2z^2 - 2xy - 2yz - 2zx$. 10

6. (a) What are definite, semi-definite, and indefinite quadratic forms? Give example for each. 10

- (b) Define congruent matrices. Show that congruence is an equivalence relation on the set of all square matrices. 10

SECTION—D

7. (a) Using Ferrari's method, find the roots of the biquadratic equation $x^4 - 10x^2 + 9 = 0$. 10
- (b) Explain Cardan's method for solving a cubic equation. Solve the equation $x^3 - 6x^2 + 11x - 6 = 0$ using this method. 10
8. (a) Derive Vieta's formulas for a general cubic equation $ax^3 + bx^2 + cx + d = 0$. Using these, find the relation between the roots and coefficients of the equation $2x^3 - 3x^2 - 8x + 12 = 0$. 10
- (b) State Descartes' Rule of Signs. Apply it to determine the possible number of positive and negative real roots of the polynomial $f(x) = 2x^5 - 5x^4 + 4x^3 - x^2 + 6x - 3$. 10

Exam. Code : 121201
Subject Code : 502121

B.A./B.Sc. Ist Semester (Batch 2025–28/29) (CBGS)

QUANTITATIVE TECHNIQUES

Paper—Quantitative Techniques-I

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—100

Note :— Attempt **FIVE** questions in all, selecting at least **ONE** question from each section. The **fifth** question may be attempted from any section. All questions carry equal marks.

SECTION—A

1. Explain the various stages involved in a statistical investigation. Also discuss the functions and applications of statistics. 20
2. (i) Differentiate between tabulation and classification. Discuss the various parts of a table. 10
(ii) Represent the following frequency distribution by means of a histogram and superimpose thereon the corresponding frequency polygon and frequency curve: 10

Salary (Rs.)	No. of Employees	Salary (Rs.)	No. of Employees
5000-10000	20	25000-30000	115
10000-15000	30	30000-35000	110
15000-20000	60	35000-40000	60
20000-25000	75	40000-45000	40

SECTION—B

3. Calculate the value of mode from the following data:

Marks :	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60	60-70	70-80	80-90
No. of Students :	4	6	20	32	33	17	8	2

20

4. (i) Find the range which contains the middle 50% of the items and coefficient of quartile deviation from the following data:

X:	11-20	21-30	31-40	41-50	51-60
f:	4	8	20	12	6

10

- (ii) Using short-cut method, calculate the mean deviations from mean and median from the following data:

7, 9, 13, 13, 15, 17, 19, 21, 23.

10

SECTION—C

5. (i) What is correlation? Explain its various types and elucidate the significance of studying correlation. 10
- (ii) The coefficient of rank correlation of marks obtained by 10 students in English and Mathematics are found to be 0.5. It was later discovered that the difference in ranks in two subjects obtained by one of the students was wrongly taken as 3 instead of 7. Find the correct coefficient of rank correlation. 10

6. From the following two regression equations, identify which one is of X on Y and which one is of Y on X:

$$2X + 3Y = 42$$

$$X + 2Y = 26.$$

20

SECTION—D

7. What are index numbers? Explain the various problems faced in the construction of an index number. What is the utility of index numbers? 20
8. The sales of a company (in Lakhs of Rs.) for the seven years are given below:

Year:	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Sales:	32	47	65	88	132	190	275

Find out the trend values by using the equation $Y = ab^x$ and annual rate of growth. 20

Exam. Code : 121201

Subject Code : 502154

B.A./B.Sc. 1st Semester (Batch 2025-28/29) (CBGS)

**DRUG ABUSE : PROBLEM, MANAGEMENT
AND PREVENTION**

Paper : SOA-105

Time Allowed—3 Hours]

[Maximum Marks—50

Note :— Attempt **FIVE** questions in all, selecting at least **ONE** question from each section. The fifth question may be attempted from any section. All questions carry equal marks.

SECTION—A

1. Discuss the nature and extent of drug abuse in Punjab. Why mainly Punjab is highlighted in the Indian Drug-debate?
2. How does drug addiction encourage family violence? How does it impact the overall well-being of the family?

SECTION—B

3. Differentiate between counselling and behavioural therapy.
4. How can environmental intervention help in management of drug abuse and relapse?

SECTION—C

5. What role does supervision and active scrutiny play in prevention of drug abuse at the family level?
6. Write a note on the merits and demerits of random testing on students.

SECTION—D

7. Write a note on NDPS Act.
8. What are statutory warnings? Discuss how effective are these warnings in preventing misuse and promoting recovery. Explain with the help of examples.

(Punjabi Version)

ਨੋਟ :— ਹਰੇਕ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪੰਜਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਬਰਾਬਰ ਹਨ।

ਭਾਗ—ਓ

1. ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਹੱਦ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਭਾਰਤੀ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਉਂ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ?
2. ਨਸ਼ਾਖੋਰੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ? ਇਹ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਭਲਾਈ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ?

ਭਾਗ—ਅ

3. ਸਲਾਹ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰਕ ਥੈਰੇਪੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਕਰੋ।
4. ਵਾਤਾਵਰਣਿਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਹੋਣ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ?

ਭਾਗ—ੲ

5. ਪਰਿਵਾਰਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿੱਚ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਸਰਗਰਮ ਜਾਂਚ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੀ ਹੈ ?
6. ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਤੇ ਬੇਤਰਤੀਬ ਟੈਸਟਿੰਗ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਔਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।

ਭਾਗ—ਸ

7. ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
8. ਕਾਨੂੰਨੀ ਚੇਤਾਵਨੀਆਂ ਕੀ ਹਨ ? ਇਹ ਚੇਤਾਵਨੀਆਂ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਰਿਕਵਰੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀਆਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹਨ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਸਮਝਾਓ।

(Hindi Version)

ਨੋਟ :— ਪ੍ਰत्येक भाग में से कम से कम एक प्रश्न का चयन करते हुए, कुल पाँच प्रश्न करें। पांचवा प्रश्न किसी भी भाग में से किया जा सकता है। सभी प्रश्नों के समान अंक हैं।

भाग—क

1. पंजाब में नशीली दवाओं के दुरुपयोग की प्रकृति और सीमा पर चर्चा कीजिए। भारतीय नशीली दवाओं के वाद-विवाद में पंजाब को मुख्य रूप से क्यों उजागर किया जाता है?

2. नशीली दवाओं की लत पारिवारिक हिंसा को कैसे बढ़ावा देती है? यह परिवार के समग्र कल्याण को कैसे प्रभावित करती है?

भाग—ख

3. परामर्श और व्यवहारवादी चिकित्सा के बीच अंतर स्पष्ट कीजिए।
4. वातावरण सम्बन्धी अवरोध नशीली दवाओं के दुरुपयोग और पुनरावृत्ति के प्रबंधन में कैसे मदद कर सकता है?

भाग—ग

5. पारिवारिक स्तर पर नशीली दवाओं के दुरुपयोग की रोकथाम में निरीक्षण और सक्रिय जाँच की क्या भूमिका है?
6. छात्रों पर अनियमित परीक्षण के गुणों और अवगुणों पर एक टिप्पणी लिखिए।

भाग—घ

7. एनडीपीएस अधिनियम पर एक टिप्पणी लिखिए।
8. कानूनी चेतावनियाँ क्या हैं? चर्चा कीजिए कि दुरुपयोग को रोकने और सुधार को बढ़ावा देने में ये चेतावनियाँ कितनी प्रभावी हैं? उदाहरणों की सहायता से समझाइए।

Exam. Code : 121201

Subject Code : 502095

B.A./B.Sc. 1st Semester (Batch 2025-28/29) (CBGS)

COMPUTER SCIENCE

(Computer Fundamental & PC Software)

Time Allowed—3 Hours]

[Maximum Marks—75

Note :— Attempt **FIVE** questions in all, selecting at least **ONE** question from each section. The fifth question may be attempted from any section. All questions carry equal marks.

SECTION—A

1. Discuss the role of data storage technologies in the evolution of computer generations. How advancements in storage media influenced the capabilities and applications of computers ? 15
2. Describe the primary functions of communication devices. Give examples of different types of communication devices. 15

SECTION—B

3. Explain the working of the following in brief :

(a) MICR, OCR, OMR

(b) Impact Printers

$2 \times 7.5 = 15$

4. What are the differences between primary and secondary storage devices ? What are the advantages and disadvantages of solid-state drives (SSDs) compared to HDDs ? 15

SECTION—C

5. List and explain the primary functions of an operating system. Highlight unique features of modern operating systems like Windows, macOS, and Linux. 15
6. Explain the following in MS-Word with suitable example :

(a) Header and Footer

(b) Find and Replace

$2 \times 7.5 = 15$

SECTION—D

7. Describe the steps to start a new presentation. How can you add animations to objects in a PowerPoint presentation ? 15

8. Define the following in MS-Excel :

(a) Creation of a chart from a set of data

(b) Use of Pivot Table in order to analyse data

$2 \times 7.5 = 15$

Exam. Code : 121201
Subject Code : 502089

B.A./B.Sc. Ist Semester (Batch 2025–28/29) (CBGS)
ENGLISH LANGUAGE SKILLS-I
Paper–ENAEC101

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—100

Note :— Attempt **FIVE** questions in all, selecting at least **ONE** question from each section. The **fifth** question may be attempted from any section. All questions carry equal marks.

SECTION—A

- I. (A) Put the verb into the correct form, **positive** (I'm doing etc.) or **negative** (I'm not doing etc.).
- (I) Kate phoned last night. She's on holiday in France. _____ (She / have) a great time and doesn't want to come back.
- (II) You can turn off the radio. _____ (I / listen) to it.
- (III) Andrew started evening classes recently. _____ (He / learn) Japanese.
- (IV) Tim _____ (work) today. He's taken the day off.

(B) Put the verb into the correct form, **past continuous** or **past simple**.

(I) Jenny _____ (wait) for me when I _____ (arrive).

(II) 'What _____ (you / do) at this time yesterday?' 'I was asleep.'

(III) '_____ (you / go) out last night?' 'No, I was too tired.'

(C) Complete the sentences using **can** or **(be) able to**.

(I) Nicole _____ drive but she doesn't have a car.

(II) I can't understand Mark. I've never _____ understand him.

(III) Ask Katherine about your problem. She might _____ help you. $2 \times 10 = 20$

II. (A) Put the verb into the **present continuous (am/is/are + -ing)** or **present perfect continuous (have/has been + -ing)**.

(I) Rachel is a teacher. _____ (she / teach) for ten years.

(II) 'Is Paul on holiday this week?' 'No, _____ (he / work).'

(III) _____ (Maria / learn) English for two years.

(IV) 'Why _____ (you / look) at me like that? Stop it!'

(B) Put will ('ll) or won't.

- (I) I'm glad I'm meeting Emma tomorrow. It _____ be good to see her again.
- (II) You don't need to take an umbrella with you. I don't think it _____ rain.
- (III) I am sorry about what happened yesterday. It _____ happen again.

(C) Put in must or can't.

- (I) You got here very quickly. You _____ have walked very fast.
- (II) It rained everyday during their holidays, so they _____ have a very good time.
- (III) Congratulations on passing your exam. You _____ have worked very hard. $2 \times 10 = 20$

SECTION—B

III. (A) Write a paragraph on any **one** of the following topics:

- (I) The Impact of Social Media on Students
- (II) Threats of Overpopulation. $1 \times 10 = 10$

(B) Put the verbs in correct order:

- (I) (like / cut / my / having / don't / hair)
I _____
- (II) (painted / had / a few weeks ago / the house)
We _____

(C) Complete the sentences with **say** or **tell** (in the correct form). Use only one word each time.

- (I) Don't just stand there! _____ something!
- (II) Gary couldn't help me. He _____ me to ask Chris.
- (III) The doctor _____ that I should rest for at least a week. $2 \times 5 = 10$

V. (A) Write a paragraph on any **one** of the following topics:

(I) An Ideal Teacher

1×10=10

(II) Indian Festivals.

(B) Complete the sentences using **being** + the following verbs (in the correct form).

stick, bite, keep, knock out, treat

(I) How do you avoid by _____ mosquitoes?

(II) I am an adult. I don't like _____ like a child.

(III) It is a busy road and I don't like crossing it. I'm afraid of _____.

(IV) Steve hates _____ waiting.

(V) You can't do anything about _____ in a traffic jam.

2×5=10

SECTION—C

V. Discuss the theme of the story *The Storyteller*. 20

VI. Write a note on the theme of humour and satire in the story *The Luncheon*. 20

SECTION—D

VII. What do we get to know about the lifestyle of the Bhopas from *With a Song on their Lips*? 20

VIII.(a) How can the physical effects of HIV infection be reduced?

(b) How do orphaned children suffer from the effects of AIDS epidemic? 20